

**ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ & ΒΕΡΤΙΣΚΟΥ**

Ενεργός Πολίτης στη γειτονιά μου, το Ελευθέριο

Active citizen in my neighborhood

مواطن نشط في الحي

Je suis un citoyen actif dans mon quartier

Mahalleme aktif bir vatandaşım

هاوو ولاطيي چالاک له گھړه کې من
شهروند فعال در محله (یا) منطقه من

Φύλλα Εργασίας στα

Ελληνικά Τούρκικα

Αράβικα Σοράνι

Γαλλικά Φαρσί

Κέντρο Περιβαλλοντικής
Εκπαίδευσης...

Με την υποστήριξη της

Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

**ΚΕΝΤΡΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ ΚΑΙ ΒΕΡΤΙΣΚΟΥ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Θεσσαλονίκη, Μάιος 2019

UNHCR
The UN Refugee Agency

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

**Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**

Ανάπτυξη - Εργασία - Αλληλεγγύη

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου

Ενεργός Πολίτης

στη γειτονιά μου, το Ελευθέριο

Εκπαιδευτικό υλικό για τον ενεργό πολίτη

Φύλλα Εργασίας στα
Ελληνικά/Greek Ενεργός Πολίτης στη γειτονιά μου

Αράβικα/Arabic مواطن نشط في الحي

Γαλλικά/French Je suis un citoyen actif dans mon quartier

Τούρκικα/Turkish Mahallemde aktif bir vatandaşım

Σοράνι/Sorani هاوولاتی چالاک له گمراهکی من

Φαρσί/Farsi شهر وند فعال در محله(یا) منطقه من

Συγγραφική ομάδα: Γιώργος Σλαυκίδης, Γιώργος Υφαντής, Χρυσούλα Αθανασίου, Κώστας Στυλιάδης, Νικολέτα Ριφάκη

Σχεδιασμός εντύπου: Κώστας Στυλιάδης

Με την υποστήριξη της
'Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

ISBN: 978-960-98422-9-7

Θεσσαλονίκη, Μάιος 2019

Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
(Κ.Π.Ε.) στελεχώνεται από τους
εκπαιδευτικούς:

Αθανασίου Χρυσούλα, Βιολόγο MSc,
Υπεύθυνη Κ.Π.Ε.

Ριφάκη Νικολέτα, Δασκάλα, Δρ.
Δασολόγο-Περιβαλλοντολόγο,
αναπληρώτρια Υπεύθυνη

Σλαυκίδη Γιώργο, Νηπιαγωγό Med, μέλος
της Π.Ο. του Κ.Π.Ε.

Στυλιάδη Κώστα, Βιολόγο MSc, μέλος της
Π.Ο. του Κ.Π.Ε.

Υφαντή Γιώργο, Βιολόγο MSc, μέλος της
Π.Ο. του Κ.Π.Ε.

© 2019 Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού &
Βερτίσκου

Έκδοση: Κέντρο Περιβαλλοντικής
Εκπαίδευσης Ελευθερίου Κορδελιού &
Βερτίσκου

ISBN: 978-960-98422-9-7

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση ή
αναπαραγωγή του συνόλου ή μέρους του
παρόντος με οποιοδήποτε μέσο,
μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό ή
άλλο με αναφορά στην πηγή του, αλλά
όχι η εμπορική χρήση του.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου
Α. Παπανδρέου 2 & Κατσαντώνη
Τ.Κ. 563 34
Τηλ. 2310707150 fax 2310757130
e-mail: kpe@kpe-thess.gr
www.kpe-thess.gr

Εισαγωγή

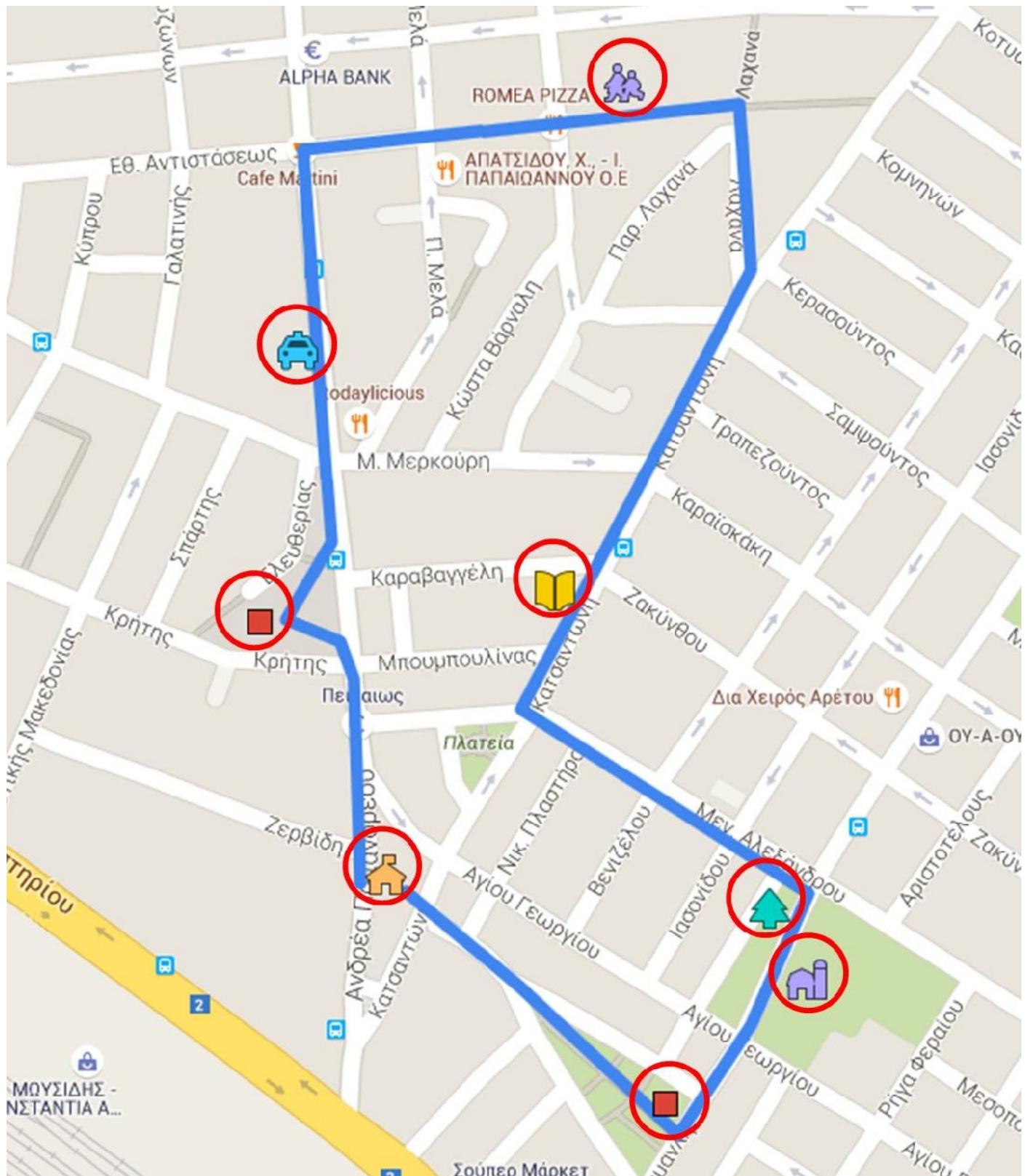
Το αστικό περιβάλλον, ως το άμεσο περιβάλλον του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου, αποτελεί σε μεγάλο βαθμό το πεδίο των προγραμμάτων του και το πεδίο στο οποίο διαθέτουν εμπειρίες οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί στους οποίους κατά κύριο λόγο απευθύνεται. Όπως σημειώνουν μελετητές της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, η εκπαιδευτική προσέγγιση του τοπικού περιβάλλοντος, είναι η πιο αποτελεσματική επιλογή τόσο για την παρατήρηση, την κατανόηση και την κριτική αντιμετώπιση των ζητημάτων του, όσο και για την ενδυνάμωση στην ανάληψη δράσης για το μετασχηματισμό του προς την κατεύθυνση της αειφορίας-βιωσιμότητας (Σχίζα 2009, Παπαδημητρίου 2014, Αθανασίου κ.α. 2015).

Από το πρώτο πρόγραμμα του ΚΠΕ Ελευθερίου Κορδελιού το 1996, το «Από τις πόλεις του κόσμου στην πόλη μας, στη γειτονιά μας», το περιβαλλοντικό μονοπάτι στο αστικό περιβάλλον αποτέλεσε μια μεθοδολογική προσέγγιση που εφάρμοσε το ΚΠΕ και η οποία διατηρείται μέχρι σήμερα στα προγράμματά του.

Το πρόγραμμα «Ενεργός πολίτης στη γειτονιά μου το Ελευθέριο», που υλοποιείται από το ΚΠΕ Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου, εκτυλίσσεται στη «γειτονιά» του ΚΠΕ και αποσκοπεί εκτός από τη γνωριμία των μαθητών με αυτή τη γειτονιά, στην παρατήρηση, καταγραφή, ερμηνεία και κριτική θεώρηση των στοιχείων που συνθέτουν την καθημερινή ζωή στη γειτονιά αλλά και στην ανάδειξη των ζητούμενων για αλλαγή και των τρόπων με τους οποίους μπορούν να επιτευχθούν.

Στο παρόν τεύχος περιλαμβάνονται τα φύλλα δραστηριοτήτων (φύλλα εργασίας, φύλλα στάσεων/πληροφοριών, φύλλα αναζήτησης) που χρησιμοποιούνται κατά την υλοποίηση του προγράμματος καθώς και ο χάρτης της διαδρομής που ακολουθούν οι μαθητές στο Ελευθέριο. Περιλαμβάνονται επίσης τα φύλλα εργασίας μεταφρασμένα σε πέντε ακόμα γλώσσες (αραβικά, γαλλικά, τουρκικά, σοράνι, φαρσί) καθώς το πρόγραμμα εφαρμόστηκε και με παιδιά πρόσφυγες επιδιώκοντας να τους δώσει μια εμπειρία από την οργάνωση της ζωής σε μια ελληνική πόλη στην οποία καλούνται να ζήσουν προσωρινά ή μόνιμα. Η μετάφραση έγινε με την υποστήριξη της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, την οποία ευχαριστούμε πολύ.

Η Παιδαγωγική Ομάδα του Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου

Διαδρομή/Route - مسیر - طريق La route – Güzergah - ریگا

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ενεργός Πολίτης στη γειτονιά μου | Ελληνικά
Active citizen in my neighborhood | Greek

Φύλλο εργασίας: Κυκλοφορία

Περπατούμε στο Ελευθέριο και καταγράφουμε.

Πώς γίνεται η μετακίνηση στην πόλη;

Σημειώστε στο φύλλο εργασίας ένα σημαδάκι για κάθε αυτοκίνητο, λεωφορείο ή ποδήλατο που βλέπετε:

 αυτοκίνητα	
 λεωφορεία	
	

Μετρήστε τα! Ποια είναι τα περισσότερα; Γιατί;

Φύλλο εργασίας: Φυτά και ζώα

Περπατούμε στο Ελευθέριο και καταγράφουμε.

Ποια φυτά και ποια ζώα συναντήσατε στη διαδρομή σας;

Σημειώστε τα φυτά και τα ζώα που συναντάτε στη διαδρομή σας:

δέντρα, θάμνοι:

ζώα, πουλιά:

Μετρήστε τα! Ποια είναι τα πιο λίγα;

Είναι εύκολη η ζωή για τα ζώα της πόλης; Γιατί;

Φύλλο εργασίας: Ελεύθεροι χώροι

Περπατούμε στο Ελευθέριο και καταγράφουμε.

Τι σας αρέσει και τι δεν σας αρέσει στους ελεύθερους χώρους που συναντάτε; (πλατεία, πάρκο, αλάνα, παιδική χαρά, πεζόδρομος...)

Ποιον χώρο θα διαλέγατε για παιχνίδι; Γιατί;

.....

.....

Φύλλο εργασίας: Θεσμοί

Περπατούμε στο Ελευθέριο και καταγράφουμε.

Τι γράφουν στην αρχή τους οι ταμπέλες που συναντάτε στη διαδρομή;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Πόσες ταμπέλες συναντήσατε;

.....

.....

.....

.....

.....

Μπορείτε τώρα να μας πείτε για ποια θέματα φροντίζει ο Δήμος Κορδελιού Ευόσμου;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Φύλλο εργασίας: Κτίρια

Περπατούμε στο Ελευθέριο και καταγράφουμε.

Σημειώστε με ένα σημαδάκι τα παλιά σπίτια που συναντάτε στη διαδρομή σας.

Πόσα είναι;

Μπορείτε τώρα να φανταστείτε πώς ήταν παλιά το Ελευθέριο
Κορδελιό;

Φύλλο εργασίας: Καθαριότητα

Περπατούμε στο Ελευθέριο και καταγράφουμε

Παρατηρήστε τους κάδους σκουπιδιών που συναντάτε.

Σημειώστε ένα σημαδάκι για κάθε κάδο που συναντάτε:

Πόσους **μικρούς** κάδους συναντήσατε;

.....
.....
.....

Πόσους μεγάλους **πράσινους** κάδους συναντήσατε;

.....
.....
.....

Πόσους μεγάλους **μπλέ** κάδους συναντήσατε;

.....
.....
.....

Υπάρχουν σκουπίδια έξω από τους κάδους;

.....
.....
.....

Μήπως μπορείτε να μας πείτε γιατί;

.....
.....
.....

Φύλλο εργασίας: Οικονομία

Περπατούμε στο Ελευθέριο και καταγράφουμε.

Παρατηρήστε και καταγράψτε τα κλειστά μαγαζιά.

Πόσα κλειστά μαγαζιά συναντήσατε;

Γιατί έκλεισαν άραγε;

Πού συναντήσατε τα περισσότερα ανοιχτά μαγαζιά;

Σας αρέσει να περπατάτε εκεί; Γιατί;

Φύλλο εργασίας: Προσβασιμότητα

Περπατούμε στο Ελευθέριο και καταγράφουμε.

Περπατάτε μαζί με την μαμά με το καροτσάκι και τον παππού και την γιαγιά!

Σημειώστε με ένα σημαδάκι σε ποιά σημεία δυσκολεύονται να περάσουν!

δρόμοι με πολλή κίνηση

παρκαρισμένα αμάξια

μικρά πεζοδρόμια

διάφορα άλλα εμπόδια

Αράβικα
Arabic

مواطن نشط في الحي

صفحة العمل : المرور

نمشي بشارع الفوريوس ونسجل
كيف يتم التنقل في المدينة؟
ضع في صفحة العمل علامة على كل ما تراه من
سيارات حافلات أو دراجات هوائية

سيارات

حافلات

دراجات هوائية

فم بعدهم! أيهم الأكثر عدداً؟ ولماذا؟

صفحة العمل: نباتات وحيوانات

نمشي بشارع الفِيريوس ونسجل
أي النباتات والحيوانات نصادفها في طريقنا؟

سجل كل من النباتات والحيوانات التي صادفتها في طريقك

شجر، شُجيرة

حيوانات، طيور

فُم بعدهم! أيهم الأقل عدداً؟ ولماذا؟

صفحة العمل: الأماكن العامة

نمشي في الأماكن العامة ونسجل

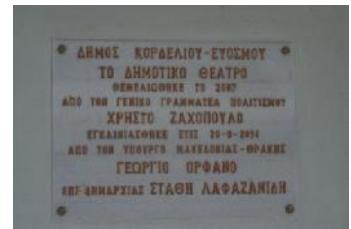
ما الذي يعجبك وما الذي لا يعجبك في الأماكن العامة؟ (ميدان، حديقة، ساحة تراثية، ملاهي أطفال، أرصفة،)

لا يعجبك	يعجبك
</	

أي مكان كنت لتختر للعب؟، ولماذا؟

صفحة العمل :مؤسسات

نمشي بشارع الفثيريوس ونسجل

ماذا يُكتب في بدايات اللائحات التي تصادفها في طريقنا ؟

كم من لائحة صادفتم

هل تستطيع الان أن تخبرنا ماهي المواقع التي تهتم بها بلدية كورذيليو إيفيسموس

صفحة العمل : مباني

نمشي بشارع أفتريوس ونسجل

ضع علامة على المنازل القديمة التي صادفتها في طريقك.

كم عددها؟

هل تستطيع الآن تخيل كيف كان شكل أفتريوس كورذيليو قديماً؟

صفحة العمل : النظافة

نمشي بشارع ألفيريوس ونسجل

ضع علامة على كل حاوية صادقتها:

كم حاوية صغيرة صادفت

.....
.....
كم حاوية كبيرة خضراء صادفت

.....
.....
كم حاوية كبيرة زرقاء صادفت

.....
.....
هل يوجد قمامنة خارج الحاويات؟

.....
.....
هل تستطيع أن تقول لنا لماذا؟!

صفحة العمل : الاقتصاد

نمشي بشارع ألفيريوس ونسجل

نمشي ونسجل المحلات المغلقة

كم عدد المحلات المغلقة التي صادفت؟

لماذا أغلقوا يا هل ترا؟

أين قابلتم أكثر المحلات المفتوحة؟

هل يعجبك أن تتمشى هناك؟ ولماذا؟

صفحة العمل: إمكانية الوصول

نمشي بشارع ألفيريوس ونسجل

نمشي مع الأم والفتاة والجد و الجدة

ضع علامة على الأماكن التي يمشون بها بصعوبة!

شوارع مزدحمة

سيارات مركونة

أرصفة صغيرة

حواجز مختلفة

Je suis un citoyen actif dans mon
quartier

Γαλλικά
French

Page de travail : Trafic

**Nous descendons la rue Elphtherios et enregistrons
Comment naviguer dans la ville ?**

Placez une étiquette sur tout ce que vous voyez
Voitures, bus ou vélos

Voitures

Buses

Bicyclettes

Comptez-les, à combien est leurs nombres ?

Page de travail: plantes et animaux :

Nous marchons dans la rue Elphtherios et enregistrons

Quelles plantes et quels animaux rencontrons-nous sur notre chemin?

Arbre, arbuste

.....
.....
.....

Animaux, oiseaux

.....
.....
.....
.....

Comptez lez ! Quel est le plus petit nombre ? Et pourquoi

.....
.....
.....

Page de travail: Lieux publics

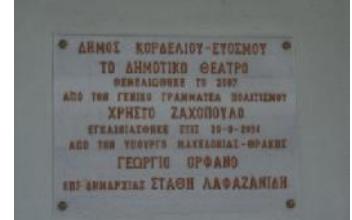
Nous marchons dans des lieux publics et nous nous enregistrons

Qu'est-ce que vous aimez et ce que vous n'aimez pas dans les lieux publics ? (Place, parc, aire de jeux, aire de repos, rue piétonne), Où choisirais-tu de jouer ? Et pourquoi ?

Page de travail: Institutions

Nous marchons la rue Elphtherios et enregistrons

Qu'est-ce que vous écrivez au début des signes que vous rencontrez sur votre chemin ?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

كم من لائحة صادقتم

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

هل تستطيع الان أن تخبرنا ماهي المواقع التي تهتم بها بلدية كورذيليو إيفيسموس

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Page de travail: Bâtiments

Nous marchons la rue Elphetherios et enregistrons

Marquez les vieilles maisons que vous avez rencontrées sur votre chemin.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

À combien sont-ils ?

Pouvez-vous maintenant imaginer comment était la forme d'Elpharthis Corrillio ?

.....
.....
.....
.....
.....

Page de travail: Propreté

Nous marchons la rue Elphtherios et enregistrons

Marquez chaque conteneur que vous avez rencontré :

Combien de **petits** conteneurs de poubelle ai-je rencontré

.....

.....

Combien conteneurs de poubelle **Verts** a-tu rencontré

.....

.....

Combien de conteneurs de poubelle **Bleu** ai-je rencontré

.....

.....

Y a-t-il des déchets à l'extérieur des conteneurs ?

.....

.....

.....

Peux-tu nous dire pourquoi ?

.....

.....

.....

Page de travail: économie

Nous marchons la rue Elphtherios et enregistrons

Nous marchons et enregistrons des magasins fermés

Combien de magasins fermés avez-vous rencontrés ?

.....

Pourquoi sont-ils fermés ?

.....

.....

.....

Où avez-vous rencontré les magasins les plus ouverts?

Aimez-vous marcher là-bas ? Et pourquoi ?

.....

.....

.....

Page de travail: Accessibilité

Nous marchons la rue d'Elphtherios et enregistrons

Nous marchons avec mère, la fille, le grand-père et la grand-mère

Marquez les endroits où vous marchez avec difficulté!

Rues encombrées

Voitures garées

Petits trottoirs

Divers autres obstacles

Mahalleme aktif bir vatandaşım

Toúρκικα
Turkish

Alıştırmalar: Trafik

Eleftherio'da yürüyoruz ve not alıyoruz

Şehirde ulaşım nasıl gerçekleşiyor?

Alıştırma kağıdında gördüğünüz her araba, otobüs ve bisikleti işaretleyiniz:

arabalar:

otobüsler:

bisikletler:

Sayıınız! Hangisi adet olarak daha fazla? Neden?

Alıştırmalar: Bitkiler ve hayvanlar

Eleftherio'da yürüyoruz ve not alıyoruz.

Yolumuzda hangi bitkiler ve hayvanlarla karşılaştık?

Yol boyunca katışlaştığınız bitkiler ve hayvanları not ediniz:

ağaçlar, çalılar:

hayvanlar, kuşlar:

Sayınız! Hangileri diğerlerinden daha az? Neden?

Alıştırmalar: Kamu alanları

Eleftherio'da yürüyoruz ve not alıyoruz:

Karşılaştığınız kamu alanlarında neleri beğendiniz, neleri beğenmediniz? (meydanlar, park, açık alanlar, çocuk parkı, kaldırımlar...)

Beğendiklerim:	Beğenmediklerim:

Oyun oynamak için hangi alanı seçerdiniz? Neden?

.....

Alıştırmalar: Kurumlar

Eleftherio'da yürüyoruz ve not alıyoruz:

Yolumuzda karşılaştığımız tabelaların başında ne yazıyor?

Kaç tabela ile karşılaştınız?

Bize Kordelio-Evozmos belediyesi'nin basilica hangi meselelerin hizmetleri kapsamına girdiğini/hangi meseleler ile ilgilendiğini söyler misiniz?

Alıştırmalar: Binalar

Eleftherio'da yürüyoruz ve not alıyoruz:

Yolunuzda karşılaştığınız eski evleri not ediniz.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Bunlar hangileri?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Eleftherio Kordelio eskiden nasıldı hayal edebiliyor musunuz?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Alıştırmalar: Temizlik

Eleftherio'da yürüyoruz ve not alıyoruz:

Karşılaştığınız çöp konteynerlerini inceleyiniz.

Karşılaştığınız her çöp konteynerini not ediniz.

Kaç tane küçük çöp konteyneri/kutusu ile karşılastınız?

.....
.....

Kaç tane büyük yeşil çöp konteyneri ile karşılastınız?

.....
.....

Kaç tane büyük mavi çöp konteyneri ile karşılastınız?

.....
.....

Konteynerlerin dışında çöp var mı?

.....

Varsa bize nedenini söyleyebilir misiniz?

.....
.....

Alıştırma: Ekonomi

Eleftherio'da yürüyoruz ve not alıyoruz:

Etrafınızı inceleyiniz ve kapalı dükkanları not alınız.

Kaç kapalı dükkan ile karşılaşınız?

.....

.....

.....

Sizce neden kapanmışlar?

.....

.....

.....

Açık dükkanlarla en çok nerede karşılaşıyorsunuz?

.....

.....

.....

Orada yürümek hoşunuza gitdiyor mu? Neden?

.....

.....

.....

Alıştırmalar: Ulaşılabilirlik

Eleftherio'da yürüyoruz ve not alıyoruz:

Pusetiyle gezen anne ve büyükanne ve büyükbaşa ile yürüyüş yapıyorsunuz.

Geçişte zorlandıkları yerleri not ediniz!

trafiğin yoğun olduğu caddeler

park etmiş arabalar

dar kaldırımlar

başka çeşitli engeller

هاوولاتی چالاک له گەرەکى من

Σοράνι
Sorani

هاتوچو : ورهقى شىكارى كردن

هاتوچو ئەكمىن لەشويىنى ئازاد و پريكموه .
چۆنېمەتى هاتوچو كردن بۇ ناو شار ;

: تىبىنى بنونسە لەسەر پەرەكە بۇ ھەرىيەك لە (پاصل ، ئوتومبىل، پاسكىل كەلە پىشته

ئوتومبىل :

پاصل :

پاسكىل :

بيانز ميره ! كاميان زوتىرە ؛ بۇچى ؛

گیاندار و روک : ورهقەی شىكاركىن

هاتوچۇ ئەكەين لەشويىنى ئازاد و پريكمەوە

كام روک وچ گیاندارىك ئەبىنин له سەرپىگامان ؟

: دەوهن , درەخت

: بالندە , گیاندار

بيانزىمۇرە ! كاميان كەمترىنە ؛ بۆچى ؟

شوینی بهتال : و هر چهی شیکار کردن

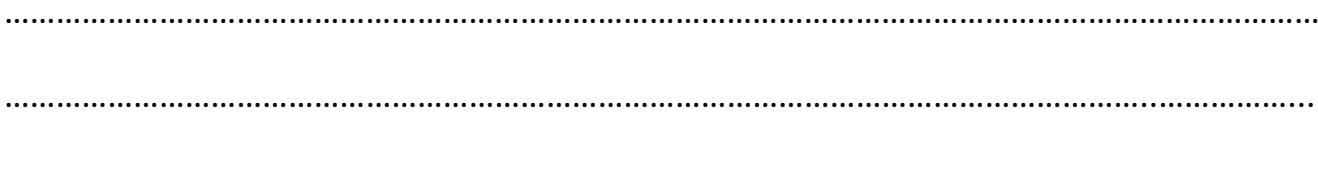
هاتوچو ئەكەين لەشۋىنى ئازاد و پريکەوه

حوزت له کامیان همه و کامیان نا له شوینه بمتالهکان که یهک ئەبىنин(گژوگیا ، ناوچەی
کراوه ، يارىگای تايىھەت بە مندالان ، شوینى پيادە

حەزم لىيەتى:	حەزم لى نىه:

چ شوینیک همل ئەبزىرىت، بۆچى؛

دہنگا: وہ حقہ شیکار کردن

هاتوچو ئەكمىن لەشويىنى ئازاد و پريكمەوھ.

چى كاتى قوتتعىيەك ئەبىنин لەسەر رېڭا نوسراوه لە سەرتاپا ؟

چند نیشانه‌ت نهیینی ز

نهتوانی پیمان بلیت شارهوانی کورزیلو ئىقۇسم چى ئەكمەن;

«Ενεργός πολίτης στη γειτονιά μου, το Ελευθέριο»

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου

بیناکان: وەرەقەی شىكاركىرىن

هاتوچۇ ئەكمەن لەشۋىنى ئازاد و پريكمە.

چ خانويەكى كۆن ئەبىنى لمىمەر رېڭاكەت ئامازەپى بىكە.

چەن دانەن ;

ئىستە دەتوانى لەھەتى بىگەيت كە پىشتر ئىلەيھىسىرىيۇ كورزىلىيۇ چۈن بۇوه ;

پاکو خاوینی: ورهقەی شىكار كردن

هاتوچۇ ئەكمىن لەشۋىنى ئازاد و پريكموه

تىبىنى ئە و سەتلى خۆلانە بىكە كە ئەمېيىنى.

ئامازه بەو سەلە خۆلانە بىكە بۇ ھەر دانەيەك كە ئەمېيىنى:

چەند سەلە خۆلى بچوک ئەمېيىنى;

چەند سەلە خۆلى سەموز گەورەت ئەمېيىنى;

چەند سەلە خۆلى شىن ى گەورە ئەمېيىنى;

خۆل و خاشاك ھەيە لەدەر ھوھى سەلمخۆلەكە;

ئەگەر بتوانى پىمان بلىت بۇ;

«Ενεργός πολίτης στη γειτονιά μου, το Ελευθέριο»

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου

بواری داری : ورهقەی شىكاركىرن.

هاتوچۇ ئەكمىن لەشۋىنى ئازاد و پريكموه

تىپىنى دوكانه داخراوهكان بىكە و بىان نوسە.

چەن دوكانى داخراوت بىنى;

بەبۇچونت ؛ بۆچى دايىان خستوه;

زورترىن دوكانى كراوهت لەكۈنى بىنىيە;

حەزئەكىيت بەمويادا بېرىت ؛ بۇ;

گواسته‌وه: ورهقەی شىكاركردن

هاتوچۆ ئەكمىن لەشويىنى ئازاد و پريكموه.

بەرىيگا ئەرقىت لەگەل دايكت و بەعەرەبا و لەگەل باپىرت و نەنك

دەستنيشانى بکە كام رىيگا قورسە بۇ پيا روشتن!

رېگاي قمره بالغ

ئوتومبىلى پارك كراو

راپروي تەمسى

بەربەست ي هەممەجۇر

شهرond فعال در محله(یا) منطقه من

Φαρσí
Farsi

«شهر وند فعل در محله من، الفثريو»
اموزش

مرکز
الفثريو كوردليليو & ورنيسکوو
محیط زیست

برگه کاری: تردد

قدم می زنیم در الفثريو و ثبت می کنم.
در شهرها چگونه تردد صورت می گیرد ؟
در برگه کاری یک نشان در رابطه با هر ماشین، اتوبوس یا دوچرخه که می بینید:

ماشین ها:

اتوبوس ها:

دوچرخه ها:

بشماريدي! چه زياد است؟ چرا؟

برگه کاری: گیاهان و حیوانات

قدم می زنیم در الفثرو و ثبت می کنیم.
کدام گیاهان و کدام حیوانات را در مسیر راه دیدیم ؟
گیاهان و حیوانات را که در مسیر راه خود می بینید بنویسید:

درختان، درختچه ها:

حیوانات، پرندگان:

بشمارید! کدام کمتر است ؟ چرا ؟

برگه کاری: فضای آزاد

قدم می زنیم در الفثريو و ثبت می کنیم.

فضای آزاد را که می‌بینند چه را دوست دارید و چه را دوست ندارید؟ (بارگ، هاله ها، زمین بازی بجه ها، بیاده رو، میدان.....)

دوست ندارم	دوست دارم

کدام فضا را برای بازی انتخاب می کردید؟ چرا؟

برگه کاری: موسسات

قدم می زنیم در الفثريو و ثبت می کنیم.

در اول تابلو های که می در مسیر راه بینیم چه نوشته اند ؟

چند عدد تابلو دیدید ؟

حالا میتوانید برای ما بگویید که شهرداری کوردلیو اووزمو در مورد کدام موضوع مراقبت می کند ؟

برگه کاری: ساختمان ها

قدم می زنیم در الفثريو و ثبت می کنیم.

از خانه های قدیمی که در مسیر راه خود می بینید یک نشان پاداشت کنید.

چقدر است؟

میتوانید فکر کنید در قدیم الفتریو چگونه بوده؟

برگه کاری: نظافت

قدم می زنیم در الفثريو و ثبت می کنیم.
سطل های آشغال را که می بینید مشاهده کنید.

برای هر سطل آشغال که می بینید یک نشان پاداشت کنید:
چقدر سطل آشغال دیدید؟

چقدر سطل آشغال سبز بزرگ دیدید؟

چقدر سطل آشغال آبی بزرگ دیدید؟

آشغال برون سطل آشغال وجود دارد؟

آیا میتوانند برای ما بگویید چرا؟

برگه کاری: اقتصاد

قدم می زنیم در الفنریو و ثبت می کنیم.
مشاهده کنید و مغازه های بسته را ثبت کنید.

چند مغازه بسته را مشاهده کردید؟

چرا بستند؟

کجا بیشترین مغازه باز دیدید؟

دوست دارید در آنجا قدم بزنید؟ چرا؟

برگه کاری: دسترسی

قدم می زنیم در الفثربو و ثبت می کنیم.
با مادر با کالسکه و پدر بزرگ و مادر بزرگ قدم می زنید!

یک نشان بنویسید کجا رد شدن برایشان سخت است!

خیابان شلوغ

ماشین های پارک شده

پیاده رو کوچک

مانع ها مختلف

ΦΥΛΛΑ ΣΤΑΣΕΩΝ/ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΦΥΛΛΑ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ

1η ΣΤΑΣΗ: ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΟΥ

Νέο Κορδελιό – Ελευθέρια: Η καινούργια πατρίδα!

Μνημείο ποντιακού Ελληνισμού

Εκκλησία Αγίου Γεωργίου

Από ποια μέρη ήρθαν οι πρόγονοί μας;

Αν παρατηρήσετε καλά τα δύο μνημεία θα το βρείτε!

Γράψτε εδώ τα μέρη που βρήκατε:

ΦΥΛΛΑ ΣΤΑΣΕΩΝ/ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

1.

Οι προπαππούδες και οι
προγιαγιάδες μας σαν
πρόσφυγες, διωγμένοι από
τα σπίτια τους,
εγκαταστάθηκαν στη
περιοχή «Χαρμάνκιοϊ»
(τουρκ. Harmankoy: χωριό

με αλώνια, αλωνότοπος), όπου υπήρχαν οι στρατώνες της Στρατιάς της Ανατολής.

Στο Κάτω Χαρμάνκιοϊ (το σημερινό Ελευθέριο, που ονομάστηκε έτσι για να τιμήσει τον Ελευθέριο Βενιζέλο) εγκαταστάθηκαν κυρίως οικογένειες από τον Πόντο και από τον «Κουκλουτζά», προάστιο της Σμύρνης.

Δίπλα χτίστηκε με τον καιρό και ένας ακόμη οικισμός, το Νέο Κορδελιό, όπου εγκαταστάθηκαν κυρίως πρόσφυγες από τα παραλιακά θέρετρα της Σμύρνης: Το χωριό «Παπά Σκάλα» και το ξακουστό και χιλιοτραγουδισμένο «Κορδελιό»!

Στην αρχή έμεναν σε σκηνές και αργότερα σε πρόχειρες παράγκες. Τα πρώτα τους επαγγέλματα ήταν: ψαράδες, κηπουροί και γεωργοί. Ύστερα έγιναν εργάτες σε εργοστάσια κυρίως σε υφαντουργεία και σε τουβλοποιεία.

Εχετε ακούσει τίποτα για την ζωή τους;

Το Κορδελιό είναι προάστιο της Σμύρνης και σήμερα ονομάζεται Καρσί - Γιακά. Κατοικήθηκε περίπου το 1874 και γρήγορα γνώρισε μεγάλη οικονομική και πνευματική άνθηση.

Σ' αυτό κατοικούσαν κυρίως Έλληνες από διάφορα μέρη της Ελλάδας και αργότερα κατοίκησαν και άλλες εθνότητες : Αρμένιοι, Τούρκοι, Ιταλοί, Άγγλοι, Εβραίοι κ. ά. Το 1919 είχε 15.000 κατοίκους και μαζί με τους οικισμούς έφθανε τους 24.500.

Στο Κορδελιό ανήκαν διοικητικά οι συνοικισμοί: Καλλιθέα, Αλάμπεη, Πετρωτά, Μπαχριέ, Γιουρούκ Μαχαλά. Επίσης στην περιφέρεια του Κορδελιού ανήκαν και τα χωριά Παπά - Σκάλα, Τομάζο, Τσιλί, Αγία Τριάδα.

Πολλοί κάτοικοι της Σμύρνης έχτισαν τα εξοχικά τους στο Κορδελιό και το ανέδειξαν ακόμη περισσότερο.

Στης Σμύρνης τα περίγυρα ξέρω ένα περιβόλι,
που τ' αγκαλιάζει η θάλασσα και το ζηλεύουν όλοι...
«Πέρα Μεριά», «Καρσί - Γιακά» και Κορδελιό λογιέται.
Έχει νερό που όποιος το πιει τον τόπο του απαρνιέται...

«Τι σε μέλλει εσένανε από πού είμαι εγώ
Απ το Καρατάσι φως μου ή απ το Κορδελιό...»

Η Ρωμανία επέρασεν, η Ρωμανία πάρθεν
Η Ρωμανία κι αν επέρασεν ανθεί και φέρει κι άλλο!

2η ΣΤΑΣΗ: ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

Πώς λέγεται το πάρκο αυτό; Γιατί ονομάστηκε έτσι;

Αν παρατηρήσετε καλά θα το βρείτε!

Ονομάζεται:

Γιατί μαζεύονται οι παππούδες εδώ;

Ρωτήστε τους και θα το μάθετε! Τι έχουν να μας πουν άραγε;

Σημειώστε την απάντηση τους:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΦΥΛΛΑ ΣΤΑΣΕΩΝ/ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

2.

Οι ελεύθεροι χώροι και το πράσινο στην πόλη μας, τώρα που κτίστηκαν σχεδόν παντού πολυκατοικίες είναι πολύ σημαντικοί για όλους τους πολίτες.

Γιατί;

.....
.....

Οι ηλικιωμένοι μπορούν να καθίσουν και να μιλήσουν μακριά από τον θόρυβο.

Οι γονείς μπορούν να ξεκουραστούν και να προσέχουν τα παιδιά τους.

Οι νέοι να συναντήσουν τους φίλους και τις φίλες τους.

Τα παιδιά μπορούν να παίξουν.

Τα ζώα να βγουν βόλτα.

Τα λουλούδια, οι θάμνοι και τα δέντρα για να φυτρώσουν!

Αυτοί που φτιάχνουν τα πάρκα, τα γήπεδα, τις πλατείες, τους πεζόδρομους πρέπει να ρωτούν πρώτα τους κατοίκους. Τι ανάγκες έχουν; Πως θα ήθελαν τον χώρο που θα περνούν τις «ελεύθερες ώρες» τους;

Πώς φαντάζεστε ένα ιδανικό χώρο για παιχνίδι; Τι πρέπει να προσέξει ο σχεδιαστής;

.....

Ο χώρος που βλέπετε είναι για παιχνίδι; Γιατί;

.....

3^η ΣΤΑΣΗ: ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΟΥ

Τι σημαίνει ΚΑΠΗ; Ποιοι πηγαίνουν εκεί;

Αν ρωτήσετε θα το βρείτε!

Γράψτε την απάντηση σας:

.....
.....
.....

Τι μπορούμε να κάνουμε σε μια βιβλιοθήκη;

Πότε είναι ανοιχτή για μας;

Πώς μπορούμε να το μάθουμε;

Σημειώστε την απάντηση:

.....
.....
.....

ΦΥΛΛΑ ΣΤΑΣΕΩΝ/ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

3.

Κάθε περιοχή ανήσει σε έναν Δήμο. Πώς λέγεται τώρα ο δικός μας Δήμος;

Κάθε Δήμος είναι υπεύθυνος για την ομορφιά και την καθαριότητα των χώρων του.

Σε κάθε Δήμο υπάρχουν εργαζόμενοι που μαζεύουν τα σκουπίδια, καθαρίζουν τους δρόμους, φροντίζουν τα πάρκα, φτάχνουν τα πεζοδρόμια, ομορφαίνουν τα σχολεία, ελέγχουν το παρκάρισμα, ανάβουν τα φώτα το βράδυ και φροντίζουν γενικά για να ζούν καλά οι πολίτες του.

Τι κάνει άλλο μπορεί να κάνει ένας Δήμος για να είναι ευχαριστημένοι οι πολίτες του;

4^η ΣΤΑΣΗ: ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΕΖΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Ρωτώντας μαθαίνετε!

Πού βρίσκεται αυτό το μνημείο; Γιατί φτιάχτηκε;

.....

.....

Ποιοι φροντίζουν για αυτά;

Τι γνώμη έχουν οι κάτοικοι και οι καταστηματάρχες για τον πεζόδρομο; Υπάρχουν προβλήματα;

.....

.....

.....

.....

ΦΥΛΛΑ ΣΤΑΣΕΩΝ/ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

4. Πεζόδρομοι: Δρόμοι για ανθρώπους!

Παλιότερα οι κάτοικοι ήθελαν συνήθως να φτιαχτούν δρόμοι για να περνούν με τα αυτοκίνητα τους.

Σήμερα όμως οι πιο πολλοί προτιμούν να μετατρέψουν κάποιους δρόμους σε πεζόδρομους!

Γιατί άλλαξαν οι κάτοικοι γνώμη; Τι γίνεται σε έναν πεζόδρομο;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5^η ΣΤΑΣΗ: ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

Είστε παρατηρητές και εξερευνητές του περιβάλλοντος!
Θυμάστε που είδατε αυτές τις εικόνες;

Έχετε έναν τυφλό γείτονα ή έναν ανάπηρο φίλο που κυκλοφορεί με καροτσάκι!

Τι θα του λέγατε αν ήθελε να ακολουθήσει την διαδρομή μας;

ΦΥΛΛΑ ΣΤΑΣΕΩΝ/ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

5.

Ένα από τα βασικά δικαιώματα μας είναι και το δικαίωμα στην ασφαλή μετακίνηση!

Παρατηρήστε καλά την κεντρική οδό Παπανδρέου και τα πεζοδρόμια της. Πως μετακινούνται οι άνθρωποι; Μπορείτε να γίνετε δημοσιογράφοι και να μας παρουσιάσετε την γνώμη των παιδιών για την μετακίνηση στον δρόμο αυτό;

Τώρα, ζωντανά σε τηλεοπτική εκπομπή, τι θα απαντούσατε στην ερώτηση: «Πώς κυκλοφορούν τα παιδιά στο Ελευθέριο Κορδελιό»;

6^η ΣΤΑΣΗ: Η ΠΛΑΤΕΙΑ ΜΑΣ

Πώς λέγεται η πλατεία που βρισκόμαστε;

.....

Παρατηρήστε καλά! Πως χρησιμοποιούν την πλατεία οι άνθρωποι;

.....

.....

.....

Πού βλέπουμε αυτή την εικόνα;

.....

Ψάξτε να βρείτε τι υπάρχει κάτω από την πλατεία!

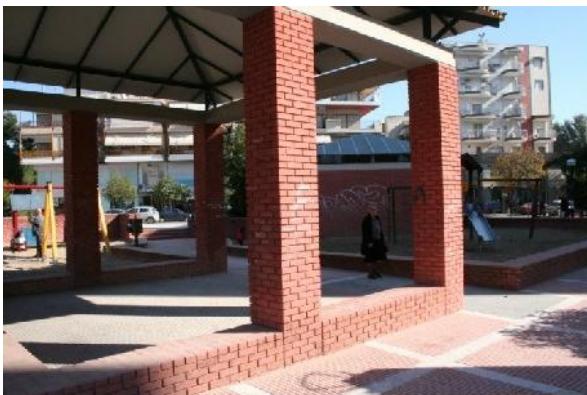
.....

.....

ΦΥΛΛΑ ΣΤΑΣΕΩΝ/ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

6.

Τώρα ξέρετε και μπορείτε να συγκρίνετε! Τι διαφορές έχει η πλατεία που βλέπετε με το πάρκο «Σάββας Ιντζίρης»;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ο Δήμαρχος θέλει να ξαναφτιάξει την πλατεία και ζητάει ερευνητές! Μπορείτε να βοηθήσετε; Πώς θα ήθελαν την πλατεία τους οι κάτοικοι;
Μπορείτε να τους ρωτήσετε!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Βιβλιογραφία

Βιβλιογραφία

Αγγελίδης, Ζ., Αθανασίου, Χ., Μοντεσάντου, Ε., Παπαδημητρίου, Ε., Υφαντής, Γ. (2011). *Θεσσαλονίκη Βιώσιμη Πόλη*. Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού. Θεσσαλονίκη.

Αθαναηλίδης, Γ., Αντωνιάδου, Ν., Μένου, Α., Παραδεισιανός, Α., Τσαλίκη Ε. (2000). *Από τις πόλεις του κόσμου στην πόλη μας, στη γειτονιά μας*. Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού. Θεσσαλονίκη.

Αθανασίου, Χ., Παπαδημητρίου, Ε., Ριφάκη, Ν., Σλαυκίδης, Γ. (2013). *Ενεργός πολίτης στη γειτονιά μου. Προτάσεις για μια εκπαιδευτική προσέγγιση του σχεδιασμού και υλοποίησης δράσεων σε τοπικό επίπεδο*. Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου. Θεσσαλονίκη.

Αθανασίου, Χ., Σλαυκίδης, Γ., Υφαντής, Γ., Παπαδημητρίου, Ε., Στυλιάδης, Κ., Ριφάκη, Ν. (2015). *Βιώσιμη πόλη: η πόλη ως πεδίο εκπαιδευσης για την αειφορία. Εκπαιδευτικό υλικό για την αστική αειφορία και τον ενεργό πολίτη*. Κ.Π.Ε. Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου. Θεσσαλονίκη.

Αθανασίου, Χ., Παπαδημητρίου, Ε., Ριφάκη, Ν., Σλαυκίδης, Γ., Τσολακίδου, Π., Υφαντής, Γ. (2015). *Ενεργός πολίτης στη γειτονιά μου. Μια πρόταση για τη συστημική προσέγγιση του αστικού περιβάλλοντος στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για το περιβάλλον και την αειφορία*. (σελ. 106-114). Στο Α. Δαρδιώτη, Ν. Μερούσης (επιστ. επιμέλεια) *Νέες ιδέες και νέοι προσανατολισμοί στα περιβαλλοντικά και πολιτιστικά προγράμματα*. Πρακτικά 1^{ης} και 2^{ης} συνάντησης εκπαιδευτικών ΔΔΕ Ανατολικής Θεσσαλονίκης Θεσσαλονίκη 23 Απριλίου 2013, 7 Μαΐου 2014.

http://dide-a.thess.sch.gr/portal/attachments/article/3673/PRAKTIKA_NEES%20IDEES_2015.pdf

Βακουφάρης, Π. (1997). *Ελευθέρια - Νέο Κορδελιό. Πατρίδες τότε και τώρα. 1^{ος} τόμος*. Εκδόσεις Μακεδονός. Θεσσαλονίκη.

Βακουφάρης, Π. (2002). *Ελευθέρια - Νέο Κορδελιό. Πατρίδες τότε και τώρα. 2^{ος} τόμος*. Δήμος Ελευθερίου Κορδελιού. Θεσσαλονίκη.

Σχίζα, Κ. (2009). Συστημική Σκέψη και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. *Ένα διδακτικό μοντέλο που οικοδομεί την κριτική σκέψη και τη σχέση με τον «άλλον»*. Εκδ. Χ. Δαρδανός, Αθήνα.

Παπαδημητρίου, Β. (2014). [Εκπαίδευση βασισμένη στον «Τόπο»](#). Για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Τεύχος 1(46).

